

Komisja Historii i Filozofii Medycyny PTPN

Podczas posiedzenia Komisji Historii i Filozofii Medycyny PTPN 25 października 2010 r. **Michał Początek** wygłosił referat „Komunikat sanitarny w Wielkopolsce XIX w.”

Państwo, aby mogło skutecznie funkcjonować, musi mieć swoją organizację. Często określa się ją mianem biurokracji. Ma ona do dyspozycji prawo, instytucje, urzędy, armię, szkolnictwo, wspólny pieniądz i język narodowy. Biurokracja, mniej lub bardziej rozbudowana, istnieje w każdym państwie.

Wielkopolska XIX w. znajdowała się w Prusach. Państwo pruskie miało określony porządek. Za najważniejsze zasady uznawano punktualność, lojalność, uczciwość i skrupulatność. Państwo miało dwie podstawowe funkcje: opiekuńczą i represyjną.

W kierowaniu państwem bardzo istotną rolę odgrywa komunikacja ze społeczeństwem. W Prusach od 1794 r. administracja miała obowiązek stałego i powszechnego informowania o swoich postanowieniach i decyzjach, które dotyczyły wszystkich dziedzin funkcjonowania państwa, także ochrony zdrowia. Najczęściej były to komunikaty stanowiące oficjalną informację podaną do publicznej wiadomości. Wynikały one z filozofii pruskiej polityki zdrowotnej, obejmującej profilaktykę, wszechstronną terapię, zapobieganie chorobom dziedzicznym, zwalczanie negatywnych wpływów środowiska, ochronę przed epidemiami, organizację ochrony zdrowia, jej kadry medyczne i w końcu nadzór. Zadania te realizowano metodami przypominającymi wojskowe. Były to rozkazy, drobiazgowy regulaminy, ścisłe zasady nadzoru i egzekucji oraz hierarchicznej organizacji. Innymi słowy, była to egzemplifikacja w ochronie zdrowia słynnego pruskiego drylu. Komunikaty były formułowane jasnym językiem, w sposób zwięzły i stanowczy. Miały charakter informacyjny i postulatywny. Mówiły na przykład o zatrudnieniu lekarza w określonym mieście, o zorganizowaniu placówki medycznej, o sposobach leczenia, o zastosowaniu środków policyjnych przeciw szerzeniu się chorób zakaźnych, a także dotyczyły chorób zwierząt.

Komunikaty te okazały się bardzo skuteczne, a państwo pruskie na ich publikowaniu wiele zyskało. Spowodowały wzrost liczby ludności, zmniejszenie liczby ofiar epidemii, upowszechnienie oświaty zdrowotnej, poprawę warunków higienicznych, możliwość szerszego stosowania zdobyczy medycyny, wreszcie – co zwłaszcza dla Prus było bardzo ważne – integrację społeczeństwa oraz kształtowanie jego posłuszeństwa.

